

Protokół
XXXVI posiedzenia plenarnego (tryb mieszany)
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w dniu 11 grudnia 2025 r.

1. Otwarcie posiedzenia

Przewodniczący Rady Głównej prof. M. Pałys przywitał członków kończących kadencję oraz członków nowej kadencji Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Przywitał także gości uczestniczących w posiedzeniu.

2. Przyjęcie porządku obrad

Rada przyjęła zaproponowany porządek obrad.

Przewodniczący powitał i poprosił o zabranie głosu pana Marcina Kulaska Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Minister nawiązał do spotkania instytucji przedstawicielskich z premierem nt. kluczowych spraw związanych ze środowiskiem akademickim i nauką. Tematem dominującym była sytuacja geopolityczna i związana z nią obronność, która obecnie jest sprawą priorytetową. Podczas spotkania przedstawiono postulaty Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego (RGNiSW) oraz Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP). Poruszono kwestie związane z finansowaniem nauki oraz środkami na badania i rozwój.

W dalszej części minister krótko wspomniał o bieżących pracach ministerstwa oraz podziękował członkom za czteroletnią pracę w Radzie Głównej, w tym wyrażanie głosu środowiska w opiniach na temat ważnych aktów prawnych.

Prof. Pałys podziękował ministrowi za wystąpienie i odnosząc się do poruszonych w nim kwestii wskazał na trzy obszary, w których – jego zdaniem – potrzebne są skoordynowane działania: finanse, bez nich inne działania nie będą skuteczne; przepisy prawa, by można było działać z jak największą korzyścią dla środowiska; budowanie świadomości w społeczeństwie i wśród polityków na temat roli, jaką może odegrać nauka i szkolnictwo wyższe. Prof. Pałys podkreślił, że o ile działalność naukowa w krótkiej perspektywie może mieć trudno widoczne efekty, to jednak ma kluczowe znaczenie w perspektywie dłuższej.

Minister przyznał słuszność sformułowanym przez przewodniczącego wnioskowi, i wyraził oczekiwanie, że Rada Główna będzie aktywna w tych obszarach.

Prof. St. Kistryn, wiceprzewodniczący Rady, podziękował ministrowi za otwartość dla komunikacji i dialogu. Odnosił się do propagowania zasad etyki i dobrych praktyk, które powinny obowiązywać w środowisku akademickim.

Prof. J. Wiktor zwrócił uwagę na częste nowelizacje ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, które miały miejsce w czasie czteroletniej kadencji Rady. Zaapelował do ministra, by znowelizowana ustawa miała kształt, który przetrwa próbę czasu. Wskazał również na zbyt późne podawanie do wiadomości Rady projektu ustawy budżetowej, przekazywanej dopiero po apelach instytucji przedstawicielskich.

Minister zobowiązał się do przekazywania projektu ustawy budżetowej do opiniowania przez Radę z odpowiednim wyprzedzeniem.

3. Przedstawienie sprawozdania z działań RGNiSW za całą kadencję 2022-2025 r. Dyskusja z udziałem gości oraz członków Rady Głównej

Zgodnie z ugruntowanym zwyczajem prof. Pałys przekazał przewodniczenie obradom w tym punkcie prof. J. Zwoździakowi, najstarszemu członkowi RGNiSW.

Prof. Zwoździak, po krótkim wprowadzeniu i przypomnieniu, że całość sprawozdania została udostępniona członkom Rady w materiałach na posiedzenie, zwrócił się do prof. Pałysa o omówienie sprawozdania.

Prof. Pałys podzielił kadencję na dwa okresy, pierwszy z utrudnionym dialogiem z władzami MNiSW, drugi z lepszym kontaktem z kierownictwem ministerstwa. Należy podkreślić, że w czasie trwania kadencji Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego kilka razy zmieniał się kierownictwo MNiSW. Wskazał na najważniejsze spośród opiniowanych przez Radę Główną projektów zmian, do których należały: ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ewaluacja, ustawa o Polskiej Akademii Nauk, oraz podkreślił zaangażowanie członków Rady w budowanie strategii umiędzynarodowienia. Były to działania długofalowo wpływające na funkcjonowanie sektora nauki i szkolnictwa wyższego.

Przewodniczący zwrócił uwagę na obserwowane niepokojące tendencje, do których należały:

- tworzenie wyjątków legislacyjnych polegających na proponowaniu i uchwalaniu specyficznych ustaw, które nadawały nazwę uczelni, uprawnienia, lub definiowały elementy ustroju uczelni odmiennie od ustawowych zasad systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Podkreślił szkodliwość tworzenia takich wyjątków ze względów politycznych, nie merytorycznych;
- naruszanie zasad etycznych, które skutkuje spadkiem zaufania do instytucji, środowiska akademickiego, wiedzy naukowej. Zauważył, że zmieniają się na niekorzyść postawy kadry akademickiej wyrastającej i kształcącej się w systemach, w których etyka nie jest istotna. Wspomniał o nieuczciwości publikacyjnej oraz mechanizmach środowiskowych, które mają temu przeciwdziałać np. postępowaniach dyscyplinarnych. Jedną z konsekwencji erozji zasad etycznymi jest coraz większa drobiazgowość legislacji, co sprzyja faworyzowaniu kwestii formalnych kosztem merytorycznych. Jednocześnie podkreślił, że instytucje publiczne są instytucjami zaufania publicznego i bez tego zaufania nie mogą działać, dlatego niezbędny jest wysiłek na rzecz zwiększania zaufania.

Następnie prof. Pałys przeszedł do wybranych doświadczeń z czteroletniej kadencji Rady Głównej, które mogą być przydatne w następnej kadencji:

- należy dołożyć starań, by Rada orientowała się na bieżąco w inicjatywach ogólnoeuropejskich i pracach dotyczących prawodawstwa europejskiego, nieraz bardzo złożonych. Dotyka to kwestii ekspertów zewnętrznych, z których Rada mogłaby korzystać w sytuacji, gdy opiniowane akty prawne wykraczają poza obszary wiedzy reprezentowane przez jej członków.
- praktyczne spostrzeżenia dot. procedowania otrzymywanych aktów prawnych. Rada otrzymuje akty prawne z różnych resortów i przy takiej ilości zapytań, członkowie Rady nie są w stanie na wszystkie prośby odpowiedzieć. Ponadto, krótkie terminy opiniowania obszernych aktów prawnych uniemożliwiają kompleksowe przygotowanie opinii. Z tego względu warto rozważyć ograniczenie się do zagadnień bezpośrednio związanych z sektorem nauki i szkolnictwa wyższego.
- najwięcej pracy i uwagi Rady koncentrowało się wokół spraw nauki i badań, warto poświęcić więcej czasu nauczaniu i kształceniu, by zachować równowagę między tymi dwoma obszarami działalności.

Na zakończenie prof. Pałys nawiązał do roli osób kierujących instytucjami i podkreślił, że coraz ważniejsza staje umiejętność pokazywania celu działania instytucji i tego, co daje ona innym. Przekonanie że instytucje nauki i szkolnictwa wyższego pełnią fundamentalną rolę w społeczeństwie, do tej pory niekwestionowane, dzisiaj jest poddawane w wątpliwość.

Prof. Zwoździak podziękował za omówienie i pokrótce odniósł się do czteroletnich prac komisji działających w ramach RGNiSW. Podkreślił, że w dyskusjach dotyczących opiniowania aktów prawnych dostrzegalna była różnorodność zdań członków komisji, co jednak nie przeszkadzało w osiągnięciu ostatecznie porozumienia. Wskazał, że udział członków komisji w pracach innych gremiów miało korzystny wpływ na końcowy efekt przygotowywanych opinii.

Rada Główna jednogłośnie przyjęła sprawozdanie za całą kadencję 2022-2025.

Przewodniczący podziękował wiceprzewodniczącym Rady Głównej – prof. Borkowskiej i prof. Kistrynowi, przewodniczącym komisji – prof. J. W. Wiktorowi, prof. K. Byrce, prof. B. Rymszy, prof. K. Diksowi oraz wszystkim członkom aktywnie uczestniczącym w pracach Rady. Przekazał też podziękowania za współpracę dla KRASP, RG IB, pracowników MNiSW, prelegentów i gości.

Prof. Borkowska i prof. Kistryn wiceprzewodniczący Rady Głównej, podziękowali przewodniczącemu i członkom Rady za współpracę. Przewodniczący Komisji Rady Głównej prof. Wiktor, prof. Byrka, prof. Rymsza oraz prof. Diks podziękowali członkom swoich Komisji za czteroletni wspólny wysiłek.

4. Informacje i sprawy bieżące

4.1. Projekt rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie nadania Ośrodkowi Przetwarzania Informacji statusu państwowego instytutu badawczego (numer w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów – RD248)

Rada Główna wystosowała pismo, że nie zgłasza uwag.

4.2. Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym

Rada Główna wystosowała pismo, że nie zgłasza uwag.

4.3. Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli

Rada Główna wystosowała pismo, że nie zgłasza uwag.

4.4. Projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (nr UPRO4 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów)

Prof. Pałys poinformował, że opinia została przyjęta w głosowaniu obiegowym.

4.5. Pismo Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie Uniwersytetu VIZJA

Prof. Pałys poinformował o wystosowaniu pisma do ministra ws. sygnalizowanych nieprawidłowości w Uniwersytecie VIZJA.

4.6. Zakończenie wyborów do nowej kadencji RGNiSW

Prof. Pałys przekazał bieżące informacje dot. zakończonych wyborów do nowej kadencji Rady Głównej. Poinformował, że Rada rozpocznie prace w niepełnym składzie, ponieważ do KRASP nie została zgłoszona żadna kandydatura z dziedziny nauk o rodzinie (skład zostanie uzupełniony przez KRASP w terminie późniejszym).

W nawiązaniu do przywołanego przez ministra Kulaska spotkania przedstawicieli instytucji przedstawicielskich (KRASP, PAN, RGNiSW) z premierem w KPRM prof. Pałys przekazał, że w dyskusji przedstawiano wiele argumentów dlaczego ważne jest inwestowanie w naukę, a także koncepcji, w jaki sposób można lepiej wykorzystać obecne finansowanie. Podkreślano, że Polsce potrzebna jest nie tylko obronność, ale też odporność, której obronność jest tylko częścią. Bezpieczeństwo opiera się nie tylko na sprzęcie, ale również na instytucjach i mechanizmach społecznych, które tę odporność zapewniają, a wśród nich instytucje świata akademickiego stanowią bardzo istotną grupę. Z tego względu niedoinwestowanie sektora nauki i szkolnictwa wyższego osłabia odporność Polski. Odnosząc się do tych argumentów premier

Tusk przekonywał, że przedstawione problemy znane są politykom i są przez nich rozumiane. To, że niewiele dzieje się w sprawie oczekiwań środowiska nie wynika ze złej woli, ale z konieczności realizacji pilnych priorytetów wynikających z sytuacji geopolitycznej.

5. Przyjęcie protokołu z XXXV posiedzenia Rady Głównej (14 listopada 2025 r.)

Rada jednogłośnie przyjęła protokół z XXXV posiedzenia RGNiSW.

6. Zaopiniowanie projektów aktów prawnych

6.1. Projekt ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Akademii Nauk oraz niektórych innych ustaw (nr UD322 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów)

Rada Główna jednogłośnie przyjęła uchwałę nr 224.

7. Sprawy różne i wolne wnioski

7.1. Przeciwdziałanie wpływowi nieetycznych praktyk publikacyjnych na proces ewaluacji

7.2. Odpowiedź do ministerialnego Zespołu ds. wzmocnienia transferu wyników badań naukowych

Prof. Pałys poinformował, że uwagi przygotowują: prof. Rymsza, prof. Zwoździak i prof. Łukasik.

8. Zamknięcie posiedzenia

Prof. M. Pałys podziękował uczestnikom za pracę w czteroletniej kadencji i zamknął posiedzenie.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Marcin Pałys

Załączniki:

1. Uchwały Nr 224/2025.